

DE SCHAKEL

Kwartaaluitgave van de Stichting Genootschap Engelandvaarders

"GIJ ZIJT DE SCHAKEL TUSSEN HEN, DIE THUIS BLEVEN, EN MIJ"

KONINGIN WILHELMINA

STICHTING GENOOTSCHAP ENGELANDVAARDERS

Kwartaaluitgave van de Stichting Genootschap Engelandvaarders
Januari 2013 - 34e Jaargang, nr. 136

BESTUUR:

Voorzitter

R.W. Hemmes Thorbeckelaan 74 2564 BS Den Haag 070 - 368 35 66 Telefoon

Secretaris

G.J. Staal Oranje Nassaulaan 52 3708 GE Zeist 030 - 692 27 92 Telefoon
E-mail: staalgj@gmail.com

Penningmeester

Ch.H. Bartelings Thomas Jeffersonlaan 437 2285 AP Rijswijk 070 - 394 14 67 Telefoon en fax
E-mail: ch.h.bartelings@planet.nl

LEDEN:

R.A. Grisnigt Canadalaan 25 4631 NT Hoogerheide 0164 - 61 34 15

J.A. Bakker, Evenementencommissie Zeekant 92g 2586 JB Den Haag 070 - 354 02 45
J. de Mos, Evenementencommissie Marjorystraat 25 3151 SK Hoek v. Holland 0174 - 38 21 83

Schakel redactie

Ch.H. Bartelings Thomas Jeffersonlaan 437 2285 AP Rijswijk 070 - 394 14 67 Telefoon en fax
E-mail: ch.h.bartelings@planet.nl

Bankrekeningen:

ING Bank : 35 95 00
ABN-AMRO Bank: 54.55.46.826

Website: www.engelandvaarders1940-1945.nl

**Het volgende nummer verschijnt in juli 2013.
Gaarne hiervoor bestemde kopij inzenden vóór 1 juni 2013.**

APRIL 2013

Het gezegde dat maart zijn staart roert is dit jaar weer helemaal gerechtvaardigd. Nu ik dit schrijf is de winter teruggekeerd en zijn haas-je-rep-je de winterbanden weer uit de garage gehaald. Ik hoop dat u geen ernstige gevolgen hebt gehad van alle sneeuw- en gladheidellende in januari en in de lente.

Wij hebben met ons Genootschap Engelandvaarders een korte winterslaap gehouden, maar het bestuur heeft al wel weer vergaderd. Wij vergaderden de laatste jaren in Den Haag in de Prinses Juliana Kazerne, waar wij ook onze reünie de afgelopen jaren hebben gehouden. Helaas kunnen we daar niet meer terecht omdat die kazerne eind maart is gesloten.

Bij het voorbereiden van onze reünie, dit jaar in september, hebben wij besproken waar wij dan terecht kunnen. Toen kwam ook de vraag aan de orde wanneer wij onze laatste reünie houden.

Aangezien de laatste jaren leden van het bestuur de meerderheid van de reünisten vormden, willen wij graag van u weten of er nog wel voldoende belangstelling is voor een reünie. Wij houden in ieder geval nog een laatste reünie, ook als er geen belangstelling meer voor is. U leest hierover elders in deze Schakel.

Als u toch contact hebt met Jan Staal over de reünie meldt u dan meteen bij welke evenementen u aanwezig zult zijn de komende maanden:

- Op 4 mei is in Den Haag de herdenking van de slachtoffers van het Englandspiel en in Amsterdam de Nationale Herdenking.
- Op 5 mei is het Bevrijdings Defilé in Wageningen en het Bevrijdings Concert in Amsterdam.
- Op 29 juni is de Veteranendag in Den Haag.

Ik hoop dat ik velen van u zal mogen ontmoeten.

Ik kijk naar u uit,

Rudi Hemmes

De jaarlijkse herdenking bestaat uit twee onderdelen: de herdenkingsbijeenkomst in De Nieuwe Kerk en de herdenkingsplechtigheid bij het Nationaal Monument op de Dam. Het Nationaal Comité 4 en 5 mei is sinds 1987 verantwoordelijk voor de Nationale Herdenking in Amsterdam.

De herdenkingsbijeenkomst in De Nieuwe Kerk is op uitnodiging en wordt bijgewoond door 1700 genodigden. Hierbij staat de aanwezigheid van de eerste generatie oorlogsgetroffenen, vertegenwoordigers van meer dan tachtig organisaties van oorlogsgetroffenen en nabestaanden centraal. De bijeenkomst is te volgen op televisie.

Het programma 2013 begint om 18.50 uur en eindigt om 19.20 uur. Tijdens de herdenkingsbijeenkomst houdt een literair auteur ieder jaar op uitnodiging van het Nationaal Comité 4 en 5 mei een speciaal geschreven voordracht. Dit jaar is dat Pauline Broekema, auteur van een aantal boeken en verslaggeefster bij het NOS Journaal.

Bij de herdenkingsplechtigheid op de Dam is iedereen welkom. De genodigden die de herdenkingsbijeenkomst in De Nieuwe Kerk hebben bijgewoond sluiten aan bij de ruim 20.000 belangstellenden op de Dam. Om even voor 20.00 uur leggen Z.M. de Koning en H.M. de Koningin een krans bij het Nationaal Monument. Hierna volgen de twee minuten stilte.

Direct na de twee minuten stilte en het Wilhelmus draagt de winnaar van de dichtwedstrijd Dichter bij 4 mei zijn gedicht voor op de Dam, gevolgd door kransleggingen. Daarna zal Peter van Uhm Generaal b.d. een toespraak houden.

De muziek tijdens de plechtigheid wordt verzorgd door de Kapel van de Koninklijke Luchtmacht. De herdenkingsplechtigheid wordt afgesloten door bloemlegging van Amsterdamse schoolkinderen van de basisscholen van het Stadsdeel Amsterdam Centrum. Alle aanwezigen kunnen hierna aansluiten in het defilé.

Bron: Nationaal Comité 4 en 5 mei

CHB

Jaarlijks op 4 mei worden op het ereveld van de Oorlogsgravenstichting te Loenen, gemeente Apeldoorn, de Nederlandse oorlogsslachtoffers herdacht. De herdenking zal plaatsvinden voor de kapel op zaterdag 4 mei 2013, aanvang 14.00 uur.

Programma

1. Klokgelui.
2. Openingstoespraak door de weledelzeergeleerde heer dr. h.c. M.J. Cohen.
3. Muziek door de Regionale Politiekapel Noord- en Oost-Gelderland o.l.v. de heer F. de Wever.
4. Toespraak door de weleerwaarde heer drs. P.J.G.M. van Lier, Aalmoezenier.
5. Muziek.
6. Declamaties door leerlingen van de Koninklijke Scholengemeenschap Apeldoorn.
7. Kranslegging bij 'de vallende man', het monument van de Oorlogsgravenstichting.
8. Taptoe.
9. Een minuut stilte.
10. Wilhelmus (1^e en 6^e couplet).

Men wordt verzocht om uiterlijk 13.45 uur aanwezig te zijn. In de kapel wordt om 11.30 uur een oecumenische dienst gehouden, verzorgd door de zeeerwaarde heer H.W.J.M. Rekveld, pastoor en de weleerwaarde heer J.W.C. van Driel, predikant van de Protestantse gemeente te Loenen.

Parkeerterrein

Er is geen gelegenheid om op het terrein van het ereveld te parkeren. Men wordt verzocht dit te doen op de ventweg dan wel in de berm langs de autoweg. Mindervaliden die met de auto komen worden aangeraden om de auto te parkeren bij het restaurant 'Den Eikenboom' in Loenen en vervolgens gebruik te maken van ons pendelvervoer naar het ereveld.

Bron: Oorlogsgravenstichting

CHB

'Opdat Wij Niet Vergeten'

De Nationale Herdenking van alle burgers en militairen die, sinds het uitbreken van de Tweede Wereldoorlog, in oorlogssituaties, terreurdaden en bij vredesmissies - in het Koninkrijk der Nederlanden of waar ook ter wereld - zijn omgekomen, vindt plaats op zaterdag 4 mei 2013 op het Nederlandse Ereveld van 'Mill Hill Cemetery' Wise Lane, Mill Hill, te Londen NW7 2RR. Tijdens de plechtigheid zal Zijner Majesteits Ambassadeur H.E. M.L.A.C. van den Assum een krans leggen namens de Nederlandse Regering. Tevens zullen kransen worden gelegd namens de Nederlandse Strijdkrachten, de Engelandvaarders, Nederlandse Verenigingen en het Nederlandse verzet. Een bloemstuk zal worden gelegd namens de Nederlandse Kerk. Bij het leggen van de kransen zullen kinderen van de Nederlandse Regenboogschool assisteren. Na het leggen van de kransen zal de predikant van de Nederlandse Kerk in Londen, Ds. J. H. Uytendogaardt, een gedenkwoord uitspreken. Aanwezigheid wordt ten zeerste op prijs gesteld.

Men wordt verzocht vanaf 19.00 uur te verzamelen in de kapel op de begraafplaats. In de kapel is er gelegenheid om het bezoekersregister van het 'Nederlandse Ereveld' te tekenen. Tevens is er gelegenheid koffie/thee/limonade met cake te gebruiken. Om 19.55 uur zal de plechtigheid op het Nederlandse ereveld aanvangen.

Bron: Nederlandse Ambassade te Londen.

CHB

HERDENKING BIJ HET ENGLANDSPIEL MONUMENT 2013 _____

Op zaterdag 4 mei 2013 vindt de jaarlijkse herdenkingsplechtigheid plaats bij het Englandspiel monument in Den Haag aan de rand van het Scheveningse Bos, bij de waterpartij in het Van Stolkpark achter

het Crown Plaza hotel, voorheen Promenade hotel. Herdacht worden de slachtoffers die tijdens de bezetting van Nederland als agenten vanuit Engeland werden gedropt en in handen van de bezetter vielen.

De plechtigheid begint om 15.00 uur (verzamelen vóór 14.50 uur). Tijdens de plechtigheid worden bij het monument kransen en bloemen gelegd door betrokken organisaties, nabestaanden en belangstellenden. De plechtigheid duurt ongeveer een uur, waarna het hotel Crown Plaza de geledeneheid biedt om na te praten.

CHB

HERDENKING EN BEVRIJDINGSDEFILÉ OP 5 MEI 2013 TE WAGENINGEN

Het programma op 5 mei voor herdenkingen en het bevrijdingsdefilé te Wageningen ziet er als volgt uit:

10.30-12.00 uur

Nationaal Vrijheidsdebat

Sprekers: Drs. MA. A.G. Koenders, speciaal vertegenwoordiger in Ivoorkust van secretaris-generaal Ban Ki-Moon van de Verenigde Naties, Luitenant-Generaal T. van Loon, Commandant Eerste Duits-Nederlandse Legerkorps en Prof. Mr. W. J. M. van Genugten, Hoogleraar Internationaal recht Tilburg Law school Department European and International Public Law, houden hier een korte toespraak, om vervolgens met elkaar en het publiek in debat te gaan.

14.00-15.00 uur

Herdenking Johannes de Doperkerk

In de Johannes de Doperkerk in Wageningen vindt elk jaar op 5 mei een Nationale Herdenkingsbijeenkomst plaats. Deze kan op uitnodiging worden bijgewoond. Tijdens de herdenkingsbijeenkomst zal Dr. B.R. Bot een toespraak houden. Dr. B.R. Bot is voormalig minister van

Buitenlandse zaken en vertegenwoordiger van Nederland bij de Europese Unie. Ook Generaal-majoor b.d. R. W. Hemmes, zal een toespraak houden. De muzikale omlijsting wordt verzorgd door het Koperkwintet van de Koninklijke Militaire Kapel "Johan Willem Friso".

15.30-15.45 uur

Nationale Herdenking Capitulaties 1945

De Herdenkingsplechtigheid Capitulaties 1945 op het 5 Mei plein bij het Nationaal Bevrijdingsmonument vormt een centraal onderdeel van de viering van de vrijheid. Na het steken van de vlaggen van de bevrijders en het leggen van een krans, zal een minuut stilte in acht genomen worden, gevolgd door het Wilhelmus. Generaal-majoor T. Middendorp, Commandant der Strijdkrachten, zal tijdens de plechtigheid spreken. Tenslotte zullen de schoolkinderen van St. Jozefschool uit Wageningen die het monument voor de goede zorg hebben geadopteerd, duiven loslaten. Dit is gelijk het officieuze startsein voor het Bevrijdingsdefilé.

15.45-16.00 uur

Fly Past

De Koninklijke Luchtmacht is dit jaar prominent aanwezig met een prachtige 'Fly Past' van historische vliegtuigen over de route aan het begin van het Bevrijdingsdefilé.

15.45-16.30 uur

Bevrijdingsdefilé

Dit jaar vindt voor de vijfde keer het Bevrijdingsdefilé plaats. Het militaire Bevrijdingsdefilé is een begrip in de Nederlandse samenleving. Historische militaire voertuigen worden ingezet voor het vervoer van de oudere en minder valide deelnemers. In het Bevrijdingsdefilé in Wageningen ligt de nadruk op de capitulatie van Duitsland en Japan, in tegenstelling tot het "Veteranendefilé" in Den Haag waar de veteranen worden geëerd. Alle deelnemende nationale en internationale veteranen en Nederlands actieve militairen van marine, land- en luchtmacht, historische militaire voertuigen en muziekkorpsen worden ingedeeld in een aantal clusters. Bijzonder dit jaar is de deelname aan

het Bevrijdingsdefilé van een groep veteranen van de Hull & District Branche van de Normandy Veterans Association.

10.00-19.00

De Dreijen

Op het terrein "De Dreijen" van de Wageningen University and Research Centre wordt vanaf 10.00 tot 19.00 uur een programma verzorgd dat u mee terugneemt in de tijd. De aan het Bevrijdingsdefilé deelnemende historische voertuigen staan hier de hele dag opgesteld en worden tentoongesteld aan de veteranen en het publiek. Demonstraties en static shows van re-enactmentgroepen, exposities van diverse oorlogsmusea uit heel Nederland maken deel uit van dit programma. In 2011 werd voor het eerst het Dreijenplein omgebouwd tot een muziekplein wat een enorm succes was en reden is wederom van 10.00 tot 14.30 uur door verschillende muziekkorpsen een muziekprogramma te laten verzorgen. Bij gunstige weersomstandigheden wordt tussen 12.00 en 13.00 uur een parachutistenlanding in het programma opgenomen, om de luchtlandingen tijdens de bevrijding te symboliseren.

Bron: Comité 4 en 5 mei Wageningen

Belangstellende Engelandvaarders aangesloten bij ons genootschap en aangeslotenen bij verzetsorganisaties van de Stichting Samenwerkend Verzet 1940-1945 kunnen contact opnemen met mevrouw I. Tesselhoff, telefoon 0343 - 474159.

CHB

NEDERLANDSE VETERANENDAG 30 JUNI 2013

De Nederlandse Veteranendag is de officiële herdenking van, en eerbetoon aan hen die zich ingezet hebben in dienst van de vrede. De Nederlandse Veteranendag is ingesteld per 2005 in Nederland door het

Ministerie van Defensie. De datum van 29 juni was in eerste instantie gekozen als eerbetoon aan (en op de geboortedag van) Z.K.H. Prins Bernhard der Nederlanden, geboren 29 juni 1911 en overleden 1 december 2004. Vanaf 2009 wordt de dag op de laatste zaterdag van juni gehouden.

De Nederlandse Veteranendag is een eerbetoon aan ruim 140.000 Nederlandse veteranen. Het merendeel is ex-militair en ingezet tijdens de Tweede Wereldoorlog of daarna in Nederlands-Indië, Korea of voormalig Nederlands Nieuw-Guinea. Snel groeiende is de groep jonge veteranen: dit zijn ex-militairen die hebben deelgenomen aan vredesmissies zoals in Libanon, Cambodja, op de Balkan, Irak en Afghanistan.

Defilé door de Haagse binnenstad

12.50 - 14.30 uur. Vanaf het Malieveld start om 12.50 uur een groots défile met ruim 3000 oude en jonge veteranen, 1000 militairen van alle krijgsmachtonderdelen, aangevuld met historisch en modern militair materieel, 200 militairen van recente vredesmissies en 850 muzikanten.

Engelandvaarders aangesloten bij ons genootschap en aangeslotenen bij verzetsorganisaties van de Stichting Samenwerkend Verzet 1940-1945 die willen deelnemen kunnen contact opnemen met mevrouw I. Tesselhoff, telefoon 0343 - 474159.

Bron: Stichting Veteranendag

CHB

REUNIE-ENQUÊTE 2013

Aangezien de meerderheid van de reünisten, op de jaarlijkse Engelandvaartreunie, de laatste jaren leden van het bestuur waren, wil-

len wij graag van u weten of er nog wel voldoende belangstelling is voor een reünie. Ook als er geen belangstelling meer voor een reünie is houden we in ieder geval nog een laatste reünie, om met enig ceremonieel afscheid te nemen van onze vaste gasten.

Wij willen dus graag van u horen of er nog belangstelling is voor het organiseren van een jaarlijkse reünie. Schrijf, mail, SMS, fax of bel naar onze secretaris hoe u over voortzetting van een jaarlijkse reünie denkt. Het adres van Jan Staal is:

Oranjelaan 52, 3708 GE ZEIST
Telefoon en fax: 030 - 692 27 92
E-mail: staalgj@gmail.com

Er wordt dus dit jaar zeker nog een reünie georganiseerd, maar wij hebben nog niet beslist waar dat zal gebeuren. Wij willen vóór we die beslissing nemen graag van u weten waar u het liefste heen zou gaan voor een reünie. Meld dus ook aan Jan Staal waar uw voorkeur naar uitgaat om de reünie te houden. U begrijpt dat de mogelijkheden beperkt zijn. U kunt kiezen uit: **de Nieuwe Frederik Kazerne in Den Haag** of **Het Hoofdkwartier van de Inspecteur Generaal der Krijgsmacht in de Zwaluwenberg** (u weet wel, waar de staf van Zijne Koninklijke Hoogheid Prins Bernhard zetelde) bij Hilversum.

Wij zien in ieder geval uit naar de Engelandvaarders die naar de reünie in september komen.

Het Bestuur

MUSEUM ENGELANDVAARDERS IN OPRICHTING _____

Op 10 mei 2011 hield Vereniging Erfgoed Leidschendam in het Stadsmuseum Leidschendam-Voorburg een bijeenkomst over de beteke-

nis die de Van Ravesteynwerf tijdens WOII voor Engelandvaarders heeft gehad (zie: De Schakel van juli 2011). Op de werf, destijds gelegen aan de Sluiskant in Leidschendam, werden bootjes zo zeewaardig mogelijk gemaakt, waarna de organisatie van Anton Schrader ze inzette om Engelandvaarders via de Noordzee op weg te helpen naar Engeland.

Vervolgens verzocht de vereniging mij, samen met haar bestuurslid Jos Teunissen, een Museum Engelandvaarders te ontwikkelen, in combinatie met een lokaal museum. Aanvankelijk zou het Engelandvaarders gedeelte uitsluitend gaan over de pogingen van Engelandvaarders Engeland via de Noordzeeroute te bereiken, met het netwerk van Anton Schrader als uitgangspunt. Maar al gauw werd dit doel verbreed. Besloten werd dat het een nationaal museum zou worden, waarin het totale verhaal over de Engelandvaarders zou worden verteld, inclusief de Zweedse en verschillende landroutes en de bijdrage die Engelandvaarders via alle krijgsmachtonderdelen, de inlichtingendienst en de koopvaardij aan de bevrijding van Nederland en Nederlands-Indië hebben geleverd.

Onderzocht werd of een boerderij - een rijksmonument - voor dit doel geschikt was. Om allerlei redenen, waaronder bezuinigingen bij de gemeente Leidschendam-Voorburg, moest het plan echter op een laag pitje worden gezet en uiteindelijk worden afgeblazen. Andere locaties bleken evenmin haalbaar. Afgelopen zomer werd de draad weer opgepakt, nadat de Stichting Atlantikwall Museum Noordwijk enthousiast had gereageerd op ons verzoek het beoogde museum onderdak te geven in het bunkercomplex in de duinen bij Noordwijk. Het bleek een goede mogelijkheid om in Nederland een museum ter herinnering aan de Engelandvaarders van de grond te brengen. In Noordwijk hoeft immers geen gebouw te worden gehuurd of gekocht en bovendien vergt het bunkercomplex weinig onderhoud, wat bijdraagt tot een duurzaam gezonde exploitatie van het museum. Voorts heeft Noordwijk met Huis ter Duin reeds een relatie met het Soldaat van Oranje-verhaal.

Charles Bartelings maakt deel uit van een 'steungroep', die de planontwikkeling begeleidt. Daarin hebben onder anderen zitting Agnes

Dessing en Sierk Plantinga. Belangrijke organisaties, waaronder het Nederlands Instituut voor Militaire Historie, Het Nederlands Instituut voor Oorlogs-, Holocaust- en Genocide Studies (NIOD) en het Nationaal Archief ondersteunen het initiatief. Inmiddels is een conceptplan gemaakt en is financiële zekerheid verkregen. Ook de gemeente Noordwijk werkt volop aan de komst van het museum mee. Naar verwachting zal het Museum Engelandvaarders in de loop van 2014 zijn deuren openen.

In het museum zal zo veel mogelijk informatie over de Engelandvaarders bijeen worden gebracht en voor een breed publiek toegankelijk worden gemaakt. Een database zal, met medewerking van een stagiaire, worden ontwikkeld vanuit het NIMH.

Op 23 mei a.s. zal Vereniging Erfgoed Leidschendam ter herinnering aan Tonny Schrader en zijn belangrijke medewerkers Kees Koole, Jo en Pier Meyer een herinneringsbord onthullen op de plek waar de Van Ravesteijnwerf heeft gelegen. Belangstellenden voor de bijeenkomst op 23 mei en/of het Engelandvaarders Museum in Noordwijk kunnen contact opnemen met Eddy Jonker, telefoon 070 - 5145510.

Eddy A. Jonker

IN MEMORIAM

Gerard Marius van der Weerd

5 april 1914 - 1 december 2012

Bronzen Kruis

Kruis van Verdienste (2x)

Oorlogsherinneringskruis met gespen

'Krijg ter Land 1940-1945' en 'Normandië 1944'

Verzetshedenkingskruis

King's Medal for Courage in the Cause of Freedom Medal of Freedom

Op 1 december 2012 overleed te Grave oud-Engelandvaarder Ger van der Weerd. Hij werd geboren te Laren op 5 april 1914. Na zijn H.B.S. in Rotterdam volgde hij een opleiding als luchtvaartkundig ingenieur aan de M.T.S. en ging vervolgens als technisch ambtenaar bij de K.L.M. werken op Schiphol. Hij was vrijgesteld van militaire dienst wegens broederdienst. Begin 1939 verwisselde hij de K.L.M. voor de firma Koolhoven in Rotterdam. Daar maakte hij ook de inval van de Duitsers in mei 1940 mee.

Met enkele vrienden werd er gesproken om Nederland te verlaten en naar Engeland te gaan. Van der Weerd die dit idee wel aantrekkelijk vond, solliciteerde op een advertentie van de Hollandse Zeetransport-Onderneming in Rotterdam en monsterde in december 1940 aan als tweede machinist op een kustvaarder met het doel om in Zweden te deserteren en vandaar naar Engeland door te reizen. De opzet mislukte omdat de route werd gewijzigd; het schip kwam niet eens in de buurt van Zweden. Eenmaal terug in Nederland werkte hij even bij een sportfabrikant in Rotterdam en vervolgens van november 1941 tot september 1943 bij de Centrale Dienst voor In- en Uitvoer in Den Haag. Als ambtenaar van die Dienst was hij in de gelegenheid om door Nederland te reizen; en passant verzamelde hij allerlei gegevens voor een vriend in de illegaliteit. In Londen zou hij later echter verklaren dat hij geen contact had met een of andere verzetsorganisatie in Nederland.

Begin september 1943 kreeg hij van een vriend, een politieambtenaar in Rotterdam, te horen dat hij beter kon verdwijnen. Op 7 september vertrok hij met de trein van Rotterdam naar Maastricht, gewoon alsof hij een dienstreis als ambtenaar maakte: een jas en een hoed, maar geen rugzak en dergelijke. Nauwelijks bagage, een paar extra sokken, scheergerei en wat schone boordjes voor zijn overhemd. Bij Eysden ging hij te voet de grens over, een eenling te midden van een grote groep mensen die dagelijks voor hun werk de grens passeerden. Vervolgens per bus naar Luik en per trein naar Brussel waar hij een logeeradres had bij een familie Nix. De volgende dag passeerde hij op dezelfde wijze de grens met Frankrijk in de buurt van Roubaix. Vandaar per trein naar Parijs waar hij de nacht doorbracht in het Gare

de Lyon. Hij bezocht vervolgens in Parijs de Nederlandse Kamer van Koophandel waar ook een Vereniging voor hulp aan Nederlanders was gevestigd. Daar stuurde men hem door naar het 'Bureau des Intérêts des Neerlandais', het 'Bureau voor de behartiging van belangen van Nederlanders' dat het overblijfsel was van het vooroorlogse Nederlandse consulaat-generaal.

Via dit Bureau werd een 'Passierschein' voor hem geregeld bij het Parijse kantoor van de aannemersfirma Bosland-Wynberge; hij kon daarmee ongestoord per trein naar Marseille reizen, zogenaamd om zich naar zijn werk bij het vliegveld te Istres te begeven. Dit was een mogelijkheid om veilig in Zuid-Frankrijk te komen waarvan in die periode door meer Engelandvaarders gebruik werd gemaakt. Met een advies en wat geld van de vroegere consul-generaal in Marseille C.J. van der Waarden vertrok hij naar Perpignan, vanwaar hij in zijn eentje aan zijn wandeltocht naar Spanje begon, gewapend met zijn vroegere padvindingskompas. Hij meed contact met anderen zoveel mogelijk en ook de wegen en paden die bewaakt konden worden. Zijn weg voerde door wijnvelden en doornstruiken. Druiven en vijgen waren zijn voedsel. Tien dagen na zijn vertrek uit Nederland belandde hij in Spanje, zijn kleren haveloos.

In La Junquera meldde hij zich bij de Spaanse politiepost. Via gevangenis in Figueras, Barcelona en Zaragossa belandde hij op 5 oktober 1943 in Miranda de Ebro. Dankzij de hulp van de onvolprezen heer Davids die vele Engelandvaarders uit Miranda wist vrij te krijgen, kwam ook Van der Weerd op 15 december 1943 vrij en kon hij in Madrid op adem komen na de ellendige Miranda-experience. In Madrid maakte hij zich nuttig door te helpen bij het daar aanwezige bureau van het Londense Bureau Inlichtingen. Een Londens fichekaartje vermeldt dat hij op de prioritylijst stond, vanwege zijn opleiding en beroep. Op 31 januari 1944 kon hij vertrekken naar Gibraltar vanwaar hij begin maart zich inscheepte en met een konvooi op 16 maart 1944 in Liverpool aankwam. Zijn geslaagde ontsnapping uit Nederland leverde hem in juli van dat jaar zijn eerste Kruis van Verdienste op.

Na de gebruikelijke verhoren in de Engelse Patriottic School en bij de Nederlandse Politie-Buitendienst (O. Pinto: "Is m.i. politiek betrouwbaar") koos Van der Weerd er voor om opgeleid te worden tot geheim agent. Na de gebruikelijke zeer zware trainingen kreeg hij van de Engelse IS9 de opdracht om in Nederland ontsnappingslijnen te organiseren voor gestrande vliegtuigbemanningen.

Na vele pogingen om hem te droppen met even zovele afscheidsdiners werd hij in de nacht van 5 op 6 juli 1944 ten zuiden van Eindhoven neergelaten. Hij belandde vlak bij een heel recent gevestigd Duits radarstation, maar wist zich op een uiterst koelbloedige manier, en door fouten van de naar hem zoekende Duitsers, aan arrestatie te onttrekken. In samenwerking met de Raad van Verzet werkte hij aan zijn opgedragen taken. Hij zorgde voor een organisatie voor de gestrande geallieerde bemanningen, had contact met velen van hen en zorgde voor hen en ondervond grote problemen om hen werkelijk naar bevrijd gebied te dirigeren. Niettemin, zo luidt een Engels rapport, bleef hij met veel energie daar aan werken. Zijn succes had hij voor een groot gedeelte te danken aan zijn vermogen om niet op te vallen, een eigenschap die ook de Nederlandse agent P.L. baron d'Aulnis de Bourouill bezat.

Toen de geallieerden de Belgisch-Nederlandse grens naderden, deed Van der Weerd een uiteindelijk geslaagde poging om door de Duitse linies heen naar reeds bevrijd gebied te komen om daar met zijn Engelse opdrachtgevers te overleggen over het opzetten van een ontsnappingslijn voor de nog in bezet Nederland aanwezige bemanningen. Hij vertrok samen met de koerierster Tineke (A.M.) de Koning die hij op 7 december 1944 in het bevrijde Eindhoven zou huwen.

De bedoeling van Van der Weerd was om na dit werkoverleg weer terug te keren naar bezet gebied om verder te werken aan die ontsnappingslijnen. Helaas vormden de oorlogsomstandigheden van dat moment een onoverkomelijk obstakel om dit plan te volvoeren. Voor de Engelsen was hij niettemin geslaagd in zijn missie. Hun oordeel luidde: "This man showed great persistence in face of every obstacle and misfortune and managed to achieve considerable results for the cause of these evaders".

Kort na zijn terugkeer in Londen volgden zijn benoemingen tot tweede luitenant (15 december 1944) en eerste luitenant (1 april 1945). Zijn demobilisatie volgde op 8 oktober 1945, maar op 20 november 1945 werd hij benoemd tot (reserve-)majoor voor de tijd dat hij bij het Militair Gezag werkzaam was bij de Afdeling Repatriëring Buitenland.

Op 31 maart 1946 was zijn militaire dienst over en trad hij terug "tot den staat van burger". In 1948 werd hij lid van het uiterst selecte groepje personen aan wie het Kruis van Verdienste voor de tweede maal was toegekend. Dit keer voor zijn geslaagde poging om door de linies heen te breken. En het is bij mijn weten werkelijk uniek dat Van der Weerd in hetzelfde Koninklijk Besluit waarmee dat tweede Kruis van Verdienste werd toegekend (KB 30-11-1949 nummer 11) ook nog geëerd werd met het Bronzen Kruis.

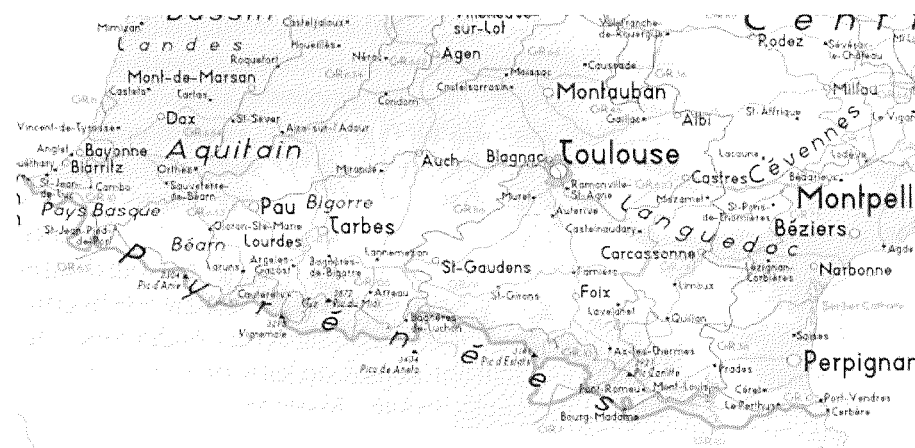
Sierk Plantinga

REISERVARINGEN ENGELANDVAARDER P.H. VEUGELERS

In de serie Reiservaringen van Engelandvaarders volgt hieronder het reisverhaal van Peter Hubertus Veugelers, zoals dat in april 1944 in Londen werd opgenomen. Peter Veugelers werd geboren in Haelen (ZL) op 12 november 1918. Hij was één van de weinige Engelandvaarders die alleen, zonder gids, de Pyreneeën overkwam en Spanje wist te bereiken.

VEUGELERS, Peter Hubertus (electricien, thans 25 jaar oud)

Hij heeft aan illegaal werk gedaan en ondernam op 12 oktober 1942 geheel alleen zijn eerste poging om naar Engeland te gaan. Deze jongeman zag kans tot Zuid-Frankrijk te komen, doch werd aldaar gearresteerd en gedwongen voor het Vreemdelingenlegioen te tekenen in november 1942. Na een dag deserteerde hij echter en wist na vele omzwervingen weer in Nederland terug te komen.

Op 20 juni 1943 is hij opnieuw vertrokken samen met een ontvluchte Poolse officier, die hij naar Parijs heeft gebracht. Vandaar is hij samen met twee Belgen verder gegaan naar de Pyreneeën. De Belgen vonden een passeur, maar zij werden tegelijk met die passeur gearresteerd. Veugelers wist echter aan arrestatie te ontkomen en ging alleen de bergen in. Na drie dagen lopen, waarvan de laatste twee dagen zonder eten, bereikte hij op 1 juli 1943 Spanje, waar hij direct werd gearresteerd. Na 17 dagen kreeg hij résidence forcée (een soort huisarrest in een hotel). Op 13 augustus 1943 kwam hij vrij in Madrid. Op 13 september 1943 nam hij deel aan de mislukte poging om illegaal naar Portugal te gaan, werd gearresteerd, maar kwam al na 7 weken vrij wegens zijn jeugdige leeftijd.

Op 31 januari 1944 is hij met het grote convooi vanuit Gibraltar naar Engeland vertrokken, waar hij op 16 maart 1944 arriveerde en als teken van waardering in augustus 1944 werd onderscheiden met het Kruis van Verdienste. Na de gebruikelijke verhoren in Londen koos Veugelers voor de luchtstrijdkrachten en kwam terecht bij de RAF. In mei 1945 werd hij als sgt. boordschutter gedetacheerd bij de Marine Luchtvaartdienst. Veugelers is in 2002 overleden in Herten (ZL).

Bram Grisnigt en Agnes Dassing

In de vorige Schakel stond een verslag van de succesvolle overtocht per vouwkano in juni 1941 van Jaap van Hamel en Rudi van Daalen Wetters. Diezelfde maand juni 1941 (we weten niet precies wanneer) vertrokken nog twee andere jonge Nederlanders met een vouwkano, alleen hadden zij minder geluk. Het waren Jan van der Meer (geb. 1916) en Hans van Zanten (geb. 1919). Ze waren allebei jurist en daarnaast hadden ze ervaring met zweefvliegen. Dat laatste vormde hun motivatie om Engeland te willen bereiken. Ze hadden gehoord dat de geallieerden bij een eventuele invasie gebruik zouden maken van zweefvliegtuigen. Dus wilden zij hun diensten aanbieden bij de RAF. Ze hadden een vouwkano met steunzeiltje gekocht en zetten op een dag in juni 1941 welgemoed koers naar Engeland, vanaf Wassenaarsche Slag, ten noordwesten van Wassenaar.

Nauwelijks 30 km uit de kust was hun tocht echter al afgelopen. Ze werden door drie Duitse motortorpedoboten ontdekt en op volle zee gearresteerd. Het Marinekriegsgericht in Rotterdam veroordeelde beide jongemannen tot tuchthuisstraf: Jan van der Meer kreeg 3 jaar, Hans van Zanten 2 ½ jaar. Ze werden eerst naar Rheinbach gestuurd en later naar Siegburg, tuchthuizen die vlak over de Nederlandse grens lagen, in de buurt van Keulen. Van der Meer werkte o.a. in een fabriek waar celwol werd geproduceerd, hetgeen door het gebruik van zuren slecht voor de gezondheid is. Gelukkig hebben zowel Van der Meer als Van Zanten de gevangenschap als gevolg van hun poging tot Engelandvaart overleefd.

Bron:

J. BRUIN & J. van der WERFF, *Vrijheid achter de horizon: Engelandvaart over de Noordzee 1940-1945*. Houten, 1998, p.52

Agnes Dessing

Het "Monument voor de Gevallen" in Willemstad (Curaçao) is opgericht ter nagedachtenis aan alle Antillianen die tijdens de Tweede Wereldoorlog door oorlogshandelingen zijn omgekomen. Het monument is een grote sculptuur. Het beeld bestaat uit een naar rechts zwenkende vrouwenfiguur van brons. Deze vrouwenfiguur is tegen twee omhoog rijzende vleugels geplaatst. De vleugels zijn van beton en 11 meter hoog. De vrouwenfiguur houdt met haar twee handen een vogel vast, alsof ze die ieder moment kan laten vliegen. De vogel staat symbool voor vrede en vrijheid. Het voetstuk bestaat uit een kleine cirkel die als het ware uit het terras omhoog komt. In het midden van de halve cirkel is een bronzen plaquette met de namen van de gevallen aangebracht.

De tekst op de plaquette luidt;

TER HERDENKING VAN ONZE GEVALLENEN
IN DE TWEDE WERELDOORLOG
1940 - 1945

Het monument is geplaatst aan de Ruyterkade, gelegen aan het Waaigat en is onthuld op 4 mei 1957 door gouverneur drs. A.B. Speekenbrink. De beeldhouwer van dit mooie monument is Fred Carasso.

Bronnen: Nationaal Comité 4 en 5 mei

Naschrift:

Onder de omgekomen Curaçaoënaars is ook een Engelandvaarder. Zijn naam is **George John Lionel Maduro** (1916). George kwam naar Nederland om in Leiden rechten te studeren en werd tijdens zijn studie

opgeroepen voor militaire dienst. In 1939 werd hij benoemd tot reserve tweede luitenant bij het wapen der Cavalerie. Bij K.B. van 9 mei 1946 werd George Maduro in het register van Ridders der 4e klasse der Militaire Willems Orde ingeschreven wegens: "Heeft zich in den strijd door het bedrijven van uitstekende daden van moed, beleid en trouw onderscheiden, door op 10 Mei 1940 als Commandant van een peloton jonge soldaten met veel beleid en op eigen initiatief de vermeestering te ontwerpen en voor te bereiden van de achter de Vliet bij Rijswijk door den vijand bezette villa "Leeuwenburg" (Dorrepaal). Met zeer veel moed aan het hoofd van twee groepen de onder vijandelijk mitrailleurvuur liggende brug te overschreden, den aanval op het versterkte steunpunt (Villa "Leeuwenburg") persoonlijk geleid en bij den stormaanval als eerste binnengedrongen, het verzet aldaar gebroken en de bezetting krijgsgevangen gemaakt."

Na de capitulatie probeerde George Maduro zijn rechtenstudie te vervolgen maar werd vanwege zijn actie bij villa "Leeuwenburg" in de gevangenis in Scheveningen opgesloten. Na meer dan een half jaar werd hij plotseling vrijgelaten. Hij dook onder in Den Haag, vandaar ging hij naar België, om via de zuidelijke route geallieerd gebied te bereiken. Tijdens zijn verblijf in België hielp hij mee neergeschoten geallieerde piloten te doen ontsnappen. Door verraad viel hij in Duitse handen en werd naar Duitse concentratiekampen afgevoerd. Hij stierf in Dachau op 9 februari 1945, 29 jaar oud. Weinig mensen zullen nog weten dat het miniatuurstadje **Madurodam** in Den Haag naar hem is genoemd.

George John Lionel, een dappere Curaçaose Engelandvaarder is onderweg naar de vrijheid omgekomen. Zijn naam staat met ere vermeld op het Vijfluik in de kapel op het ereveld te Loenen.

Bram Grisnigt.

Bronnen: Archief Engelandvaarders
Haagsche Courant 1955
Antilliaanse Nieuwsbrief 1991

ADRESSENBESTAND

ADRESSENBESTAND
Stichting Genootschap Engelandvaarders

Aanvullingen en wijzigingen no. 52 op de adressenlijst van 1 april 1999.

Overleden:

Helder, L.H.	Eindhoven
Kadt, S.R. de	Vogelenzang
Laverge, A.T.	Wassenaar
Scheele, D.E.	Wassenaar

Wie weet het adres van:

Josselin de Jong, G. de
Vanderstar, C.C.

Adreswijzigingen en correcties gaarne aan:

G.J. Staal Oranje Nassaulaan 52
3708 GE Zeist
Telefoon 030 - 692 27 92
E-mail: staalgj@gmail.com

Onze activiteiten worden mede mogelijk gemaakt door het V-fonds met middelen uit de BankGiro Loterij en Lotto. Deelname aan deze loterijen wordt daarom van harte aanbevolen.

www.engelandvaarders1940-1945.nl